

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrť leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrť leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserate) vsprejema upravnitstvo in ekspedicijska v „Katoli. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Čtokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 107.

V Ljubljani, v sredo 10. maja 1899.

Letnik XXVII.

Vseslovenski shod krščansko-socijalnih delavcev v Ljubljani

dné 28. maja 1899. leta.

Tovariši, prijatelji krščansko-socijalne organizacije! Že lani smo hoteli pokazati na sijajen način svojo neomejeno in neomajano udanost do našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. o petdesetletnici vladarstva. Toda eden izmed privržencev tiste rdeče internacionale, zoper katero se borimo tudi mi, nam je zlobno preprečil prelepo slavnost.

Toda mi ne odnehamo! Lani nismo mogli, zato hočemo pa letos pokazati dné 28. maja svojemu premilemu vladarju, varuhu delavskih stanov, svojo otroško ljubezen in udanost.

Delavski stanovi so v naših deželah silno zaostali v napredku. Cas je, da se ganemo; pri shodu se hočemo resno pogovoriti in določiti, kako naj se uredi zanaprej skupna organizacija vseh slovenskih krščansko-socijalnih delavcev v obrambo in dosego svojih pravic.

Binkoštni prazniki so prazniki ustanovitve sv. katoliške cerkve; nedeljo potem pa bodi praznik *ustanovitve zveze vseh slovenskih krščansko-socijalnih delavcev*.

V javnem življenju naše države še vedno vladajo mnoga pogubna načela. Dokler ne izginejo zadnji sledovi teh načel iz javnega življenja, ubogi delavski stanovi ne bodo gledali boljših, srečnejših dni.

Na shodu dné 28. maja se bomo organizovali vsi slovenski krščansko-socijalni delavci v odločilni boj zoper vsa pogubna načela. Skupno hočemo bojevati ta boj na celi črti.

Dokler ne zmagamo, tudi ne odnehamo! Ta dan se bode *blagoslovila tudi naša zastava*. Ta nas bo zanaprej vodila v boj za načela krščanske ljubezni in krščanske pravičnosti.

S tem vas, dragi tovariši, in vse cenjene prijatelje slovenske krščansko-socijalne organizacije, vabimo k shodu. Pridite! Z Bogom na delo za krščansko ljudstvo!

V Ljubljani, dné 7. maja 1899.

Pripravljalni odbor

za prvi vseslovenski shod krščansko-socijalnih delavcev v Ljubljani.

LISTEK.

Spominčica na grob prečast. gospoda

Štefana Jaklič-a,

župnika, duhovnega svetnika itd. v Št. Vidu pri Zatičini.

O srečna, srečna duša ti,
In s tabo vsak, ki v Bogu spi!
Gregorčič.

Zdaj v Bogu počivajoči župnik Štefan Jaklič je bil rojen na Kovpi, fare velikolaške, iz trdne, poštene rodovine dne 8. decembra 1833. Z veseljem je blagi rajnik večkrat poudarjal dan svojega rojstva, češ, da je s svojim bratom Jožefom, sedaj župnikom v Dolenji Vasi pri Ribnici, ki je bil rojen tudi 8. decembra, v praznik prečistega Spočetja Matere Božje, otrok Marijin. Otroška leta preživel je srečno v domačem kraju, z veseljem tekal dan za dnevom čez Veliko Slevico proti Laščam v šolo. Zapustil je nato hišo očetovo, ter se posvetil učenju. Z jako dobrim uspehom je dovršil srednje šole ter potem stopil v semenišče, kamor ga je vleklo njegovo blago, pobožno srce. Prestal je vse bogoslovne nauke, kakor tudi pozneje župnijski izpit, z odličnim uspehom. Pred-

stojniki so videli v njem izvrstno katehetsko moč, zato so ga nastavili na prvo službo v Postojni za kateheta in vodja ondotne ljudske šole, kjer je z vne mo deloval nad 6 let v šoli, zraven pa vestno opravljal še kapelansko službo. Iz Postojne je prišel kot kaplan v Mengeš ter ondi goreče pastiroval nekako 6 let. Zapustivši Mengeš, bival je eno leto kot kaplan na Raki, odkoder se je preselil kot župnik v Dolenjo Vas pri Ribnici. Dvanajst let je preživel ondi, blagonosno in vneto delujoč, dokler ga predstojniki niso poklicali v eno najobširnejših župnij na Kranjskem, v Št. Vid na Dolenjskem. Tukaj je deloval neprestano nekako 16 let — tukaj tudi končal svoje delavno življenje, od tukaj šel je uživati plačilo k Onemu, ki plačuje vse dobro!

Rajnik je bil duhovnik v celem pomenu besede. Goreče je oznanoval besedo božjo. Apostolsko goreč je bil v spovednici. Tudi zadnja leta, dasi je bil že bolehen, je vendar neutrudno sedel v spovednici ves post in advent, vsako nedeljo in vsak praznik, večkrat po 5 do 6 ur na dan. Celo letošnje leto, še po Veliki noči, ko so mu moči, rekel bi, vidno pešale, se ni mogel ločiti od spovednice, spovedoval je namreč še dva ali tri tedne pred smrtjo. Z največjo pobožnostjo je opravljal daritev sv. maše.

Rajnik je gorel tudi za lepoto hiše božje; o

tem je priča župnijska cerkev šeptviška, ki se odlikuje po veliki snažnosti, to priča krasna cerkvena obleka, to pričajo lepe nove klopi, ki jih je dal postaviti lansko jesen; vse to je napravil tako, da ljudstvo ni imelo posebnih bremen.

Plačila za svoje delovanje ni pričakoval na zemlji, vendar je dobil na večer svojega življenja odlikovanje, imenovan je bil za duhovnega svetnika, — toda užival je to odlikovanje samo nekaj dni.

Bil je rajnik vzor gostoljubnosti, prijazen proti vsakemu, odkritosrčen; bil je nevpogljiv značaj, zato je zadel tudi včasih na nasprotstvo — toda mržnje in maščevanja ni poznalo njegovo plemenito srce. Pa saj je to naravno; ker je v resnici ljubil Boga, je moral ljubiti in je tudi v resnici ljubil bližnjega, zlasti svoje duhovske tovariše.

Ta blagi mož, ta vzorni duhovnik, kakor ga je označil pri pogrebu pridigar, je torej končal svoje zemsko življenje. Smrt ga je pokosila sredi duhovske službe. — Lahko mu kličemo s pesnikom:

Telo sladko ti spalo bo
Globoko pod zemljo.
A duh visoko vrh zvezd
Z duhovi rajskimi ti biva,
V objetju večnega Boga,
Tam blaženstvo brezmejno vživa!

R—r.

Vestfalska pisma.

(Dr. J. Ev. Krek.)

IX.

Vestfalski in porenski duhovni pastirji! Ne bom vas pozabil! Ne vaše vneme za sveto stvar, ne vaše ljubeznive prijaznosti, ne vaše odkritosrčne preprostosti. Oblik vam ne daje hinavska šablona kislih poklonov, zoperne priliznenosti, in dolgočasni brezdušni, šimel' pustih pravil »dobrega tona«. Daje vam jih edino le vaše prepričanje. Zato se čutim domačega v vaših skromnih zavičajih, Slovence sans phrase v vaši mili družbi. Narodnost nas ne razdružuje. Slovenstva pomen in mlado moč sem čul velikrat povdarjano v vaši sredi; vaše rezke sodbe nad neumnimi in malenkostnimi germanizacijskimi poskusi pruske in avstrijske birokracije mi bodo vedno ostale v spominu in ž njimi tudi idealni temelj, ki daje sposobnost za nepristrano besedo. »Komur se vzame narodnost, izgubi tudi vero« To resnico sem čul čisto tu — sredi najpristnejših Nemcev — krepkega, značajnega saškega plemena.

Mnogo se jih zanimlje za rusko in poljsko slovstvo. Turgenjeva, Tolstoja, Dostojevskega poznajo do dobra; ravno tako Mickieviča, Kraševskega in Sjenkjeviča. O nas ne vedo kaj; a po naših dobrih delavcih, po njihovih skrbnih ženah in nadarjenih, ubogljivih otrocih sklepajo, da biva doli na jugu — pošten katoliški slovenski narod.

Brez dvojbe je veliko pomenil kulturni boj za vzgojo tukajšnjega duhovništva. Malo jih je iz tiste dobe, ki bi ne bili vsaj z denarnimi kaznimi kaznovani; mnogo jih je bilo zaprtih, mnogo pregnanih. Nikogar pa nisem opazil med temi mučeniki, da bi bil ohranil kako ost sovraštva, ali žalosti. Blagodejen humor so si ohranili med bojem in ga imajo tudi sedaj; saj niso nikoli izgubili prepričanja, da bo njihova stvar gotovo zmagala.

Mnogo pregnanih župnikov je pod drugim imenom živelo v obližju svojih far; po noči so hodili previdovat bolnike in sploh opravljat dušno pastirstvo. Gosposka izve nekoč to o nekem župniku in izvoha tudi kmeta, kjer je stanoval. Zvečer, — ko je pri ognjišču sedela cela rodbina, prideta dva orožnika in vprašata po župniku.

»Kaj vem jaz zanj? Če je pri meni, poiščite ga in storite ž njim kar vam drago; meni ni nič mar. Jokelj prižgi svetilnico in posveti gospodoma.« —

Sli so po vseh shrambah, a nič niso iztekoli. Jokelj — za hlapca preoblečeni župnik — se še sedaj z velikim veseljem rad spominja tega dogodka.

Drugega župnika so iskali brez uspeha, ker je imel stalno pripravljeno skrišališče v kleti sredi skladovnice drv. Krog in krog so bila naložena drva in od zunaj se ni nič poznalo, da bi bilo vmes kaj praznega prostora. Nekoč je moral tri ure čepeti v svojem zaduhlem zatišju, ko so se pri-

dušali krog njega orožniki in zatrjevali, da ga gotovo dobodo.

Takih smešnih dogodkov je vse polno. Pričajo nam to, kar dokazujejo tudi naši »gospodje«, ki jih napadajo liberalci, da liberalni napadi ne morejo vzeti človeku dobre volje. Mnogokrat sem se veselil ljubega naravnega humorja, s katerim so vsprejemali mnogobrojne udarce in otrsali tisoč sitnestij, ki so se jim stavljale na pot.

Bivši kulturni boj je važen činitelj pri vzgoji katoliškega duhovništva pod pruskim kraljem. A ni sam! Mnogo pomaga tudi široka podlaga, ki je združena vsaj z delnim vseučiliškim življenjem. Reci kedo kar hoče; meni se zdi neovržno, da učiteljsko osebo na vseučiliščih z velikimi knjižnicami, s splošno razvitim znanstvenim življenjem, pri istih sposobnostih, mnogo več vpliva nego v pokrajinskem zatišju — zapuščeno, oziroma prepuščeno v vseh ozirih lastni individualnosti in izredno slabim dohodkom.

Tri leta obiskujejo bogoslovci na Pruskem vseučilišču, seveda tudi tu skupno živeči; zadnje leto so v semenišču. Redno ostajajo po svojem posvečenju še nekaj časa notri, — časih še celo leto, kar je tudi velikega pomena. Uprav po posvečenju potrebuje mladi duhovnik potrdila v svojih sklepih in v vnemi do svojega svetega zvanja.

Zelo važni so tudi izpiti »pro cura animarum«, ki se ponavljajo vsaki dve ali na tri leta. Ob tem izpitu morajo mladi duhovni pomočniki pokazati, da se redno pečajo s sveto vedo. Konference služijo ravno temu namenu. Po nekaterih dekanijah imajo kapelani svoje svobodne konference vsak mesec; pri njih se na temelju kakega poročila razgovarjajo o važnih perečih vprašanjih. V Kastropu je n. pr. zadnjič izredno zanimivo poročal neki kapelan o Schellovih spisih in o modroslovski zmotni podlagi, na kateri je sezidal ta mož svojo bogoslovsko stavbo.

Pastirstvo daje obilo dela. Vendar pa dobivajo gospodje še časa dovolj, da pomagajo pri raznih društvi. V vsem industrijskem okraju ne vem, je-li doboš župnika ali kapelana, ki bi ne imel vsaj po jednega društva. Navadno jih pa ima vsak po več; tako n. pr. v Wanne vsak po tri: rokodelska, delavska, posojilnice, Marijine družbe, Boromejsko, ljudsko, Vincencijevo društvo¹⁾ itd., ki so vsa v do mala vsakem kraju. Z vsakim katoliškim delavskim društvom je združena tudi podpora v bolezni in ob smrti. Vrh tega imajo še povsod prostovoljne hranilnice. Duhovniku nosijo delavci prihranjene novce, da jih vlaga v javno hranilnico. Kako široko obzorje imajo duhovniki v društvenem obziru, priča to, da so ustanovili v skorej vsakem kraju poljsko-delavsko društvo (v Dortmundu celo 2) in da imajo tudi naši delavci že dve.

Stara resnica se tu pojavlja: med delom, ki ga človek rad opravlja, raste tudi sposobnost do dela. Ne smemo pa prezreti,

¹⁾ Dortmund n. pr. ima s pevske 27 katoliških društev.

da je duhovnikov tod razmerno dovolj in da imajo pri šoli le malo posla, a zato tem več v osebnem občevanju. Katoličane obiskujejo na domu in se skušajo seznaniti ž njimi, da jih pridobijo za versko življenje. Henrichenburški župnik obišče n. pr. dvakrat na leto vse farane. Zato tudi ni čuda, da razmere tudi ob taki nestalnosti dobro poznajo in da velika večina faranov prejema sv. zakramente.

Še nekaj! Pruska protestantska vlada prisoja župnikom sploh po 3200 M. Če ima človek kaj v roke vzeti, se dá tudi kaj storiti. Iz nič pa ni nič. Pri nas pa velika večina duhovnikov srednje izhaja, in sicer pri zelo skromnih potrebah. Če drugod nočejo videti liberalci idealizma pri duhovnikih, bi ga morali videti vsaj pri revnih duhodkih in pri njihovem obnašanju do dohodkov ob času, ko vse stanove preveva strastvena nezadovoljnost in nervozno teženje po boljših plačah.

Tudi naši slovenski duhovniki so sposobni za vse naloge naše dobe. Saj v naših skromnih razmerah delajo čuda. Vsaka ideja, ki pomaga ljudstvu in mu ohranja pogoje za versko in нравno mišljenje in življenje, ima med njimi goreče pomočnike. Bog vas živi, ljubi bratje v domovini, ki v sveti ljubezni brez strahu služite ljudstvu, in z ljudstvom Bogu! Vas mi kliče vse v spomin, kar opazujem tu. Kulturnega boja nimamo sicer pri nas, pač pa imamo drug boj, ki nam tudi v ničemer ne prizanaša — liberalno gonjo proti sebi. Jaz sodim, da je koristna. Bonum mihi, quia humiliasti me, ostaje za vsacega neovržna resnica. Beda mu, kedor nima nikoli prilike, da bi tako vsklikal! Globoki pomen napadov se umeva; zato pa ne zdrobe srca. Dobre volje, vedrega duha ne stro! Plesnivemu sentimentalstvu in vlogam žalostnih hipohondrov ni prostora v naših vrstah. Ej, uhnem!

Sedaj pa še pièce de resistance — katoliških lajikov, — te tolikrat omenjene vrste zemljanov na naši okrogli zemlji — je tu v resnici mnogo. — V prvi vrsti so učitelji. Naj navedem tu iz zadnjega (leta 1898) letopisa nekaj števil:

Zveza katoliških učiteljskih društev na Nemškem:		
podružnice:	krajevnih društev število	članov
Porensčina	40	1440
Vestfalsko	64	1410
vel. okr. Wiesbaden	27	440
Škof. Fulda	19	370
Pokr. Saško	18	304
Škof. Hildesheim	2	136
» Osnabrück	15	320
Brandenburško	—	45
Zap. Prusko	44	765
Škof. Ermland	5	110
Poznanj	35	503
Bavarsko	5	276
Porenska Pfalca	12	445
Kralj. Saško	5	147
Alzac-Lotaring	11	540
		7251

Romanje v sveto deželo.

(Dalje.)

Že v četrtem stoletju po Kristu dvignila se je med grobom Marijinim krasna bazilika, a v poznejših vojnah je bila porušena. V križarskih vojnah so bili pokopani na tem mestu najhrajši in najplemenitejši vitezi. Pred nami se dviga kamenit zid; skozi velika gotiška vrata pridemo do širokih stopnjic, ki vodijo v globlje ležečo cerkev. Mnogoštevilne svetilke nam kažejo pot skozi temni hodnik do majhne kapele, katera krije grob in tudi mesto vnebovzetja Marijinega. Oprava groba je jako bogata, in grob sam je napravljen v istem slogu, kakor grob Kristov. Pri bližnjih oltarjih molijo armenski in sirski razkolni duhovniki v prekrasnih oblačilih lavretanske litanije; celo mohamedanski romarji prihajajo sem, ki kleče na njim odločenih prostorih. Pobožno molimo tudi na tem kraju, kjer je bila Devica Marija povečana vzeta v nebo. Presunjeni svetih spominov zapuščamo ta svetišča, do katerih pa žal katoličani nimajo več nobenih posestnih pravic. Več stoletij so jih varovali frančiškani, toda l. 1759 so jih razkolniki siloma prepodili, in sedaj so ta svetišča lastnina raznih razkolnikov, kakor Grkov, Sircev, Koptov in Armencev. Celó mohamedanci

imajo tik Marijinega groba svojo molilnico, katoličani pa nimajo niti kapele, niti oltarja, niti sploh kakega deleža pri tem častitljivem svetišču; darovati ne smejo tukaj maše, niti kako drugo božjo službo opravljati, — dovoljeno nam je le na tihem moliti.

Cerkev Marijinega groba stoji tik onih krajev, kjer se je pričelo Kristovo trpljenje. Po prizadevanju apostolov in po lastni želji Marijini je bil ta kraj izvoljen v Marijino počivališče, to je kraj, kjer je Jezus pod oljkami toli priljubljenega mu vrta Gezemani vzkliknil v bolesi: »Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih trpljenja mimo mene, pa ne kakor jaz hočem, ampak kakor ti hočeš«. In po tej drhteči molitvi iz ust Zveličarjevih so ga obšle smrtne težave, in krvave kaplje so padale na zemljo. (Luk. XXII, 44.) — Krščansko izročilo zaznamuje skalnato votlino tik Marijine cerkve kot mesto prebridkega drhtenja, katero je pretresalo človeško naravo Kristovo. — Trije oltarji in več svetilk krasi votlino, katero je namakala Jezusova kri. Kolikokrat nas je zvonjenje k Jezusovim bridkostim na veliki četrtek opomnilo na to svetišče! In zdaj smemo moliti na tem kraju, kjer je Sin Božji sam molil k svojemu nebeškemu očetu! To votlino so si pridobili leta 1805 zopet katoličani in sedaj jo oskrbujejo fran-

čiškani. Gredeč po potih, kakor nam jih navajajo evangelisti, dospemo kmalu od obzidanega vrta Gezemani. Osem prastarih oljkovih dreves s sivkastimi, trohnelimi debli, toda bogatim listjem zeleni sredi lepega vrta, ki je ves preprežen v mične, cvetoče gredice.

Tukaj se je Krist poslednjikrat sprehajal s svojimi učenci, preden je končal svoje zemeljsko potovanje; tukaj se je njegovo oko radostno oziralo po zelenem gaju; tu je zadnjikrat zaupljivo občeval z apostoli; tu je ponižno molil k svojemu Očetu in bodril svoje učence k čuječnosti in molitvi, ker se je bal samote in zapuščenosti v poslednji uri. Tu sem je prišel hinavski izdajalec, tu so zvezali Jezusa biriči in ga peljali k sodbi.

Še enkrat se ozremo na starodavna drevesa, ki se vedno pomladijo, iz katerih korenin pogajajo nove veje, dasi stara debla že razpadajo. Potem zapustimo sveti vrt ter postojimo nazaj grede na mestu, kjer je Judež izdal Jezusa s hinavskim poljubom; ogledamo si tudi skalo, tik katere so apostoli ne meneč se za Kristovo prošnjo podremali in zaspali.

Od tod stopamo navzgor proti mestu, odkoder je odšel Jezus v nebo.

Vsaka podružnica ima svoje shode; zveza tudi. Časopise imajo te-le: »Kathol. Lehrzeitg.« v Belmu pri Osnabrücku, »Westdeutsche Lehrzeitung« v Kolinu, »Kath. Zeitschrift für Erziehung und Unterricht« v Ratingenu, »Pädagogische Monatshefte« v Rheythu, »Erziehung und Unterricht« v Bochumu, »Kath. Schulzeitung für Mitteldeutschland« v Fuldii, »Katholische Schulkunde« v Tannu, »Kath. Schulzeitg. für Norddeutschland« v Vratislavi, »Pädagogische Blätter« v Monakovem, »Kathol. Schulblatt für die Rheinpfalz« v Dahnui, »Kath. Schulzeitung für Elsass Lothringen« v Strassburgu, »Hessische Schulblätter« v Mogunciji, »Kath. Schulzeitung« v Donauwörthu, »Magazin für Pädagogik« v Schw. Gmündu. — Vsako leto pa izide »Jahrbuch des kath. Lehrerverbandes« v Kolinu.² — In pri nas?

² Dobiva se pri zvezi (Kath. Lehrerverband). Vlanški letnik je vrlo zanimiv.

Poročila pričajo, kako živahno strokovno in splošno znanstveno življenje se goji v teh društvih. Posebno mi je ugajalo poročilo o ermlandskem društvu, kjer je pri letnem shodu (Letnik str. 124) nadučitelj Knobloch govoril o krščanskih naukih in o katoliških učiteljskih društvih v razmerju do časovega duha razvijal te-le točke:

1. Glavni vzrok velikega zla naše dobe, materijalizma in socializma je vedno bolj širéča se nevera.

2. Najmenitnejše sredstvo, da se to zlo odpravi, je krščanska resnica, ki jedina uči človeka pravi, večni in častni namen spoznati in doseči.

3. Praktičsko udejstvovanje krščanske resnice se zelo pospešuje s krščanskimi društvi. V tem smislu deluje tudi učiteljsko društvo, ki si je postavilo za glavno nalogo vzgojo in pouk mladine po načelih katoliške vere.

Deželni zbor kranjski.

XVII. seja dne 9. maja.

Sejo otvori ob 1/2 11. uri deželni glavar Oton pl. Detela, vlado zastopata deželni predsednik baron Hein in vladni tajnik Haas.

Poročilo deželnega odbora o preložitvi ceste mej Šmartnom in Litijo se izroči upravnemu odseku.

Poslanec Šubíc utemeljuje svoj samostalni predlog o ustanovitvi obrtne komisije. Predlog se izroči upravnemu odseku.

Na to poročila poslanec Hribar v ime finančnega odseka o letnem proračunu.

Proračun dež. zaklada za l. 1899.

Deželni odbor je proračunil redno in izredno potrebščino na 1.449.736 gld., pokritje pa na 135.682 gld. Po tem računu bi bilo nepokrite potrebščine 1.313.054 gld. Fin. odsek pa temu nasproti predlaga, da se za potrebščino postavi v proračun 1.463.734 gld., za pokritje 175.282 gld., ter določi nepokriti nedostatek na 1.288.452 gld. Glede pokritja tega nedostatka pravi dalje poročilo fin. odseka: Sicer je dež. zbor že minulo leto naročil dež. odboru, da naj letos poroča, kako bi se za dež. zaklad našli novi viri dohodkov; toda dež. odbor ni menda nobene pogodil, ker ničesa ne poroča. Toda potrebščina dežele raste od leta do leta. Tako so n. pr. l. 1866 znašali deželni izdatki le 324.750 gl., 1876 l. 392.571 gl., l. 1886 že 715.918 gld. in l. 1897 celó 1.338.651 gld. Priklade za deželni zaklad pa so l. 1863 znašale 40 %, kakor letos.

Od l. 1885 pobira dežela posebno naklado na žgane opojne tekočine, od l. 1895 pa tudi naklado od piva. Prva naklada pomaga pokrivati tretjino vseh potrebščin dež. zaklada. Zdi se pa, da se je doseglo najvišje število konsuma, kajti l. 1897 se je zadacalo še 1.533.768 litrov navadnega in 25.922 litrov poslanenega žganja, a l. 1898 samo 1.531.058 litrov navadnega in 29.966 litrov poslanenega žganja. Čisti dohodek iz dež. naklade je l. 1897 znašal 426.570 gld. 60 1/2 kr., l. 1898 pa 415.642 gld. 88 1/2 kr. Iz naklade na pivo se je l. 1897 prejelo 93.763 gld. 49 1/2 kr., l. 1898 pa le 89.069 gld. 31 1/2 kr.

Proračun torej kaže, da prihodki zmerno naraščajo iz priklad na neposredne davke, in k temu prihajajo skoraj jednaki, a znatni dohodki iz priklad na užitnino od vina, mošta in mesa ter iz naklad od žganja in piva. Ako se bode torej dež. zbor hotel izogniti povišanju priklad, treba bode vpeljati največjo varčnost v dež. gospodarstvo. Da se dež. gospodarstvo uredi, zato bode moral skrbeti novi zaklad za melioracije in javna dela. Ako pa država odvzame deželam dohodke od

žganja in jim dovoli nižje nadomestka — in to država hoče, — potem se bodo morale povišati deželne priklade na neposredne davke. Po teh splošnih opazkah hočemo navesti še posamezna poglavja dež. proračuna, ki so:

I. Troški deželnega zbora v znesku 16.814 gld. Fin. odsek je še pred sejo sklenil, da se ne zvišajo dijete dež. poslancem od 5 na 8, oziroma za v Ljubljani stanujoče od 3 na 5 gld., kakor je bilo predlagano. Dijete ostanejo torej po 6, oziroma 3 gld. Ob enem pa se je naročilo dež. odboru, naj poroča v prih. zasedanju, ali bi ne kazalo sploh dijete odpraviti.

II. Administrativni troški (za dež. odbor, dež. uradnike, pisarniške potrebščine itd.) 86.465 gld.

III. Troški za deželno posestvo znašajo 8931 gld.

IV. Troški za deželnokulturne namene in vodne zgradbe 131.097 gld. Pri tej točki se oglasi posl. Jelovšek ter pravi, da je l. 1897 dež. zbor s posebno resolucijo naročil dež. odboru, naj odpošlje dež. inženjerja v občini Horjul in Dobrovo, da prouči ondotne vodne razmere ter izdela načrte za izsuševanje tamošnjih krajev. Vpraša torej, kedaj bode dež. odbor izvršil ta nalog. Dež. odbornik Povše pojasni, da doslej ni bilo mogoče, upanje pa je, da se to letos zgodi, ker dežela dobi novega tehnika. Z ozirom na to pojasnilo predlaga posl. Jelovšek resolucijo: Dež. odbor naj zanesljivo tekom letošnjega poletja odpošlje inženjerja v Horjul in Dobrovo, da preišče ondotne vodne razmere in izdela načrt za osuševanje travnikov in njiv.

Posl. Ažman omenja: V 15. seji dne 5. marca 1897 je dež. zbor mej drugim sklenil: 1. Dež. odboru se naroča, da izda navodilo o ustanovitvi in oskrbovanju hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu. 2. V delno pokritje troškov ustanovitve in prve oprave teh posojilnic sme dež. odbor po svoji previdnosti dovoljevati prispevkov po 60 do 100 gld. Od takrat je preteklo več kot dve leti in je toraj opravičeno vprašanje, kaj se je v tem oziru zgodilo. Že lani sem pogrešal kakega poročila o tej stvari, a reklo se je, da pride kakor letos posebno poročilo. Pa tudi letos nismo slišali ne besedice o posojilnicah po Raiffeisenovem načinu, tudi ni nič povedano, ali se je takrat dovoljeni kredit porabil in kako se je porabil. Tudi kakega navodila še ni bilo na dan.

Dež. odbor ima vendar nalog, izvrševati sklepe visoke zbornice — če pa bi jih vsled nepričakovanih zaprek ne mogel, bi bila menda njegova dolžnost vsaj pogledati, zakaj se ni izvršil ta ali oni sklep.

V zvezi kranjskih posojilnic imamo danes 49 ali 50 takih društev po načinu Raiffeisenovem; nektare so se morale boriti z mnogimi, posebno denarnimi težkočami pri ustanovitvi, nektare pa tudi s težavo poslujejo vsled pomanjkanja denarja.

Prašal sem pri »Zvezi«, če se je kateri posojilnici pomagalo z dežel. sredstvi pri ustanovitvi in če je »Zveza« dobila obljubljenih 300 gld., pa reklo se mi je, da ta svota še ni bila izplačana. Gospoda moja! Ne vem, kako bi imenoval tako ravnanje? Korist takih malih posojilnic za našega kmeta in obrtnika je tako očitna, da o tem ni treba govoriti. Potrebo in korist takih posojilnic so pripoznali skoraj vsi deželni zbori, in nektari jih prav izdatno podpirajo. Tako je štirski deželni zbor letos sklenil, dati vsaki posojilnici, ki se podvrže pravilom in nadzorstvu dež. odbora, 200 gl. brezobrestnega posojila za ustanovne stroške, do 3000 pa posojila po 3 %. Ko so se pri nas pred 5 leti začele take posojilnice ustanavljati, jim je hvalevredno priskočila na pomoč kranjska hranilnica. Tako je naši gorjanski hranilnici dala 60 gl. darila, 600 gld. brezobrest. posojila za 4 leta. Mislili smo, da bo pa zdaj dežela vmes posegla, in v zvesti si svoje dolžnosti, pomagati posebno propadajočemu kmetijstvu, delila podpore na novo ustanovljenim takim društvom. Ali kakor pravim — o kaki podpori ne duha ne sluha; ampak le molčanje! Ali to molčanje glasno govori.

Korist in potrebo takih posojilnic je priznal naš deželni zbor, ko je soglasno sprejel omenjeno resolucijo. Če je pa korist in potreba teh posojilnic očitna, zakaj se nič ne zgodi?

Moje mnenje je to, da so Raiffeisenove posojilnice vredne in potrebne podpore, naj jih ustanovi ta ali ona stranka, in zato predlagam:

Dež. zbor skleni:

Dež. odboru se naroča, da izvede sklepe vis. dež. zbora z dne 5. marca 1897 in o izvršenem nalogu poroča v prihod. zasedanju.

Dež. odbornik Murnik odgovarja, da se sklep zato ni izvršil, ker nobena označenih posojilnic ni popolnem po Raiffeisenovem sistemu. Dalje pravi, da so prave raiffeisenovke koristne in potrebne za naše ljudstvo, dočim so one po Schulzejevem sistemu naravnost kvarljive. Zato bode dež. odbor poskrbel za potrebno navodilo.

Posl. Grasselli ponovi lansko resolucijo glede ustanovitve konjske bolnice v Ljubljani.

Posl. Šubíc je predlagal, naj dež. odbor v prih. zasedanju predloži načrt za vodovod za Kranj in okolice.

Posl. Povše odgovarja, da se bode za konjsko bolnico v Ljubljani skoraj gotovo v kratkem dobil primeren prostor na poljanskem vrtu c. kr. kmet. družbe, in glede kranjskega vodovoda pripomni, da stavbeni urad ni mogel v pravem času izgotoviti dela, kar pa se zgodi do prih. zasedanja. Dalje posl. Povše utemelji naslednjo resolucijo: Dež. odboru se naroča, da izposluje pri c. kr. kmet. ministerstvu državnega popotnega učitelja za mlekarke zadruge; ob enem naj dež. odbor skrbi za namestitev praktičnega sirarskega veččaka za Kranjsko. Posl. Pfeifer želi pojasniti glede vodovoda za Rako; tej želji mu ustreže poročevalec.

V. Troški za javno varnost se proračunavajo na 31.981 gld.

VI. Troški za zdravstvo se proračunavajo na 34.152 gld. Pri tej točki posl. Grasselli omenja okr. zdravnikov, ki želé službeno pragmatiko, da bi se plačevali iz dež. sredstev in izdale določbe glede nadomeščanja za slučaj bolezni ali dopusta. V ta namen naj bi dež. odbor izdelal novelo k zdravniškemu zakonu.

Posl. dr. Schaffer odgovarja, da so dež. odboru te želje znane, da pa jim bode težko v vsem ustreči, osobito ne glede popolne deželne oskrbe.

Posl. Božič obširneje utemeljuje potrebo uredbe tarifov za okrožne zdravnike, kar naj bi se zgodilo v dogovoru z vlado, zdravstvenimi zastopi in zdravniki samimi, ter nasvetuje v tem smislu resolucijo.

Pri tej točki deželni glavar ob 3. uri zaključí sejo.

O deželnem gospodarstvu.

(Govoril poslanec Povše v seji dež. zbora dne 9. maja t. l.)

G. referent deželnega proračuna navaja v svojem zanimivem poročilu zlasti o izdatkih za zemljiško kulturo in preskrbljevanje vode, da dežela kranjska stori za kulturne kmetijske zadeve več, kakor najbogatejše dežele itd., in potem gospod poročevalec o deželnem budgetu svari poslance, da ne izkoriščajo deželnega zaklada kot molžno kravo.

Gospoda! Ta apel velja za vse, a ne le za poslance, katere je mislil zadeti isti gospod v svojem predlogu za ustanovitev melioracijskega zaklada, da namreč nektari poslanci napravljajo izlete po volivnem okraju, koder včasih v potu svojega obraza iščejo novega objekta za svoj narodno-gospodarski predlog.

Hvaležno priznam kot zastopnik kmečkih občin, da je deželni zastop poslednja leta dokaj storil za deželno kulturo.

Toda tako mora ravnati vsak, ako hoče, da ohrani glavno davčno moč v deželi zmožno prenašati vedno naraščajoča bremena. Res je, da poleg svote za vodovode se izda primerno velika svota za obnovljenje po filokseri uničenih vinogradov. Toda to so večinoma brezobrestna posojila, ki se bodo vrnila deželi in doseglo se bo tudi s to podporo, da ohranimo naše ljudstvo na rodni njemu dragi zemlji! Vsak moder narodni gospodar pa mora skrbeti, da se ljudstvo ne izseljuje; to je pa jedino mogoče, ako se mu omogoči doma najti kruha.

Narasla pa bo po teh obnovljenih vinogradih tudi davčna moč tako državi kakor deželi in s

tem je jasno dokazano, da so te deželne podpore le v prilog deželi sami.

V naši deželi pa je tudi ogromna večina ljudstva, ki se peča s poljedelstvom, in ker je to premalo, da bi se prehranile vse rodbine, se pečajo naši kmetovavci tudi z malo obrtnijo, rokodelstvom in trgovino.

Po sklepu deželnega zbora z dne 11. februarija 1896 daje se na leto: 10.000 gld. za vodne zgradbe in zboljšavanje zemljišč, 20.000 gld. pa za priskrbljevanje vode.

Kar je vstavljenih svot za zgradbe šol in cest, pa pride v prid ne le kmetovavcem, ampak tudi obrtniji, trgovini in meščanstvu sploh.

Da pa kmetijstvo zasluži takih podpor, je več kakor opravičeno, ker, gospoda moja! vsem stanovom, ki delujejo v deželi, se je stanje zboljšalo: država državnim uradnikom in uslužbencem, dežela svojim uradnikom in učiteljem, in trošek le za to zboljšanje, za katero so vse stranke te visoke zbornice glasovale, se bliža potrebnosti nad 70.000 gld. In te mora več nositi ljudstvo, zato pa moramo skrbeti tudi za davkoplačevalce, da bodo zmogli vsa davčna bremena. Ako naraščajo letni proračuni naši tako silovito, je pač kriv temu v nekaterih zadevah prehitri tempo. Gospod poročevalec je v lanskem letu prav primerno očital vladi, kako malo je storila za Kranjsko v prejšnjih letih za zboljšanje kmetijstva in obrtnije.

Zaostali smo močno, zato smo se lotili dela, da omogočimo existenco našim delujočim stanovom, da zboljšamo gospodarstvo, da pospešimo obrt in trgovino; zato dolenjski železnici, za kateri treba sedaj dokaj žrtvovati vsled prevzete dolžnosti garancije. Za ceste gre velika svota, ki pa je vsem v prid. Ljudsko šolstvo se popolnuje in zato narašča ta potrebnost izredno naglo, in če nam kaže gospod poročevalec danes ne posebno ugodno sliko stanja naših financ, mora priznati, da temu ni krija samo deželna kultura. To sem smatral kot potrebno navesti, da moramo gledati v vseh panogah, da ne prekoračimo naših finančnih sil in da veljaj opomin k umerjenemu tempu za marsikatero zadevo.

V svojem poročilu navaja gospod poročevalec, da iz melioracijskega zaklada ne bo smela dati dežela nikdar in v nobenem slučaju več nego 10 odstotkov deželne podpore, izvzemši zadeve po zakonu iz leta 1884 in 1889.

To smatram naravnost krivično, ker doslej so le veliki projekti na vrsti in ti so porabili po 30, celo 40 odstotkov deželnega prispevka. Veliko pa je takih projektov, ki so mnogo bolj opravičeni in prepotrebni deželne podpore, kakor ti, ki so porabili kar po 30 in celo 40 odstotkov deželne podpore; navajam le: Suho Krajino in druge kraške vasi, katerih prebivalci morajo v poletju cele ure daleč hoditi, da dobé vodo za se in za živino. Zato ne sme in ne more obveljati to načelo!

Prav važna je razprava o izposlovanju, da prepusti država realne davke deželam. Temu načelu se ne protivi toliko finančni minister, ki se je opetovano izrekel za to, da se del realnih davkov prepusti deželam, ki večinoma ječe pod nakladami. In celo bogato češko kraljestvo ima letos poleg 49odstotne naklade nad 4 milijone primanjkljaja. Državna vlada bo morala konečno uvideti, da je tudi njej v prid, če so posamezne kronovine močne ter imajo vrejene deželne finance. Gospod poročevalec je z vso odločnostjo dokazoval, da ima država dolžnost prevzeti troške za ljudsko šolstvo, vsaj ona komandira, dežele pa morajo le plačevati. Žal, da tudi sedanji finančni minister baje zaradi avtonomističnih principov odklanja to zahtevo, kakor je naravnost izjavil učiteljski deputaciji, pristavil pa je, da bo treba deželam prepustiti del realnih davkov, da bodo zmogle svoje velike naloge in bremena.

Na shodu odposlancev vseh avstrijskih deželnih odborov dne 10. novembra 1897 je bila sprejeta resolucija in sicer soglasno; glasi se: Zbrani odposlanci deželnih odborov izjavljajo, da je nujno potrebno z ozirom na vedno naraščajoče troške za deželne potrebnosti, osobito na polju ljudske omike, zdravstvenih naprav, prometnih sredstev in oskrbovanja siromakov, da pomaga država deželam z državnimi podporami za saniranje deželnih financ in za rešitev ogromnih nalog, katere morajo dežele izvrševati. Absolutno potrebno je, da cesarska državna vlada kmalu iz-

polni obljubo glede prepustitve realnih davkov deželam. Upati je, da bo vlada to storila z ozirom na soglasno zahtevanje vseh deželnih zastopov, ker le potem se je nadejati, da bomo tudi mi mogli urediti svoje deželne finance. Novih davkov ne bo najti, na novo obdavčenje živil ni misliti, istotako ne petroleja, ker ne kaže delujočih stanov še hujši obremenjevanje, da bi se pa povisal direktni zemljiški ali pa hišni davek, je naravnost nemogoče, ker je struna že preveč napa. Vsaj se ogromna večina občinskih naklad zbira le iz direktnega davka in o občinskih nakladah bi lahko povedali tudi marsikatero bridko.

Stremljenje naše mora torej biti, da dosežemo združeni z vsemi deželnimi odbori in s poslanci v državnem zboru prepust realnih davkov deželam v korist. Nam pa treba tudi še na to delovati, da država prepusti deželi pobiranje državnih užitninskih davkov, kar bi doneslo deželi nekaj dohodkov, ki jih bomo krvavo potrebni osobito tedaj, ko zgubimo samostojno naklado na žganje, da bomo zmogli deželne naloge.

Zato bodi deželnemu odboru priporočeno, da stori vse v to svrhu potrebno; morda je mogoče doseči od sedanje finančne uprave na Dunaju to, kar bo deželi pa tudi državi v prid.

Protivniki našega zedinjenja.

Iz Zagreba, 30. aprila.

Premda Mažari in Nemci prezirno govore o naših narodnih podjetjih, posebno o naših političnih pokretnostih, vendar jim ni nikdar prav, če se skliče kak shod hrvatskih in slovenskih političarjev. Radi bivšega političnega shoda, ki ga je bila priredila stranka prava na Trsatu in pri katerem so sodelovali tudi Slovenci, je prišlo celo do in terpelacije v ogerskem saboru. A zdaj, ko pripravlja tudi »čista« stranka prava svoj shod v Zagrebu, zašumelo je zopet po mažarskih časopisih proti »temu nevarnemu pojavu«, češ, da bodo na tem shodu sodelovali zopet »avstrijski« Slovani, pa opozarjajo ogerskega ministra na to nevarnost za mažarsko državo.

Posebno ošabno piše o tem mažarski list »Pesty Naplo« ter Hrvate kar denuncira ogerskemu ministerskemu predsedniku ter mu priporoča, da ne dovoli takih pojavov na ogerskih tleh. Mažari ne smejo dovoliti, da se sestajajo avstrijski Slovani na Hrvatskem ter tukaj kujejo osnove proti Mažarom. Pri tem misli v prvem redu na dalmatinske Hrvate in potem na Slovence. Ko je prišil Hrvatom nekoliko prav grdih psokv, češ, da jih Mažari vzdržujejo, a oni da so jim nezahvalni, ker se ravno zdaj, ko jim je namenila ogerska vlada v finančialnem pogledu marsikaj dovoliti, pripravljajo na odpor proti svojemu tako skrbljivemu (!) zavezniku, dokazuje prav samovlastno, da zdaj ni čas za take sestanke in da se s silo ne da izvesti zedinjenje Dalmacije s Hrvatsko. Za taka vprašanja je treba mnogo časa, da dozore, a sedanji čas je za to najmanje prikladen, ker ima država dosti drugih važnejih stvari vrediti.

Nemcu in Mažaru seveda ni bilo do zdaj nobeno slovansko vprašanje toliko vredno, da bi se dal o njem dobro podučiti, pa tako je tudi z dalmatinskim vprašanjem. Premda je ta stvar rešena že v nagodbi leta 1868, vendar se o tej rešitvi noče vedeti niti v Avstriji niti na Ogorskem, ker je politika avstro-ogerska ostala ista, kakor je bila vedno, namreč: divide et impera. Po postavi bi se bila morala Dalmacija že zdavnej zediniti s Hrvatsko, toda to ni po volji niti Avstriji niti Ogorski. Avstrija hoče pridržati Dalmacijo za se, ker jo treba radi morja, Ogerska pa noče zahtevati zedinjenje v smislu postave, namreč s Hrvatsko, nego neposredno z Ogorsko, ker bi rada na ta način zatrla hrvatstvo v Dalmaciji, ali se boje s tem povečati število Hrvatov, češ, da imajo že sedanjih zadosti.

Tako Mažar in Nemec vedno prečita vsako zedinjenje Slovanov, pa mu še oponašata, da on nima za zedinjenje nobene pravice. Po teh nazorih tedaj Slovan na Avstro Ogorskem ni ravnopraven z drugimi narodi, ki očitno in večkrat celo izdajalsko zahtevajo svoje zedinjenje s svojimi soplemeniki zunaj naše države. Saj nam je vendar dobro poznata nemška in laška iredenta in njeno nepostavno delovanje.

Znano je tudi le predobro s kakšnimi sredstvi hočejo Mažari svojo Ogersko spremeniti v jedinstveno mažarsko državo brez obzira na večino

nemažarskega prebivalstva. A Slovanu zameravajo, če se poteguje za ono, kar mu je v državnih postavah zagotovljeno. Če imata Nemec in Mažar pravico na svoje narodne aspiracije, ima jih ravno tako tudi avstrijski Slovan, in nobeden ne sme zameriti, če se trudita Slovenec in Hrvat, da zedinita raztrešene svoje ude v jedno telo. Čakati na to na ugoden čas, kakor poroča »Pesty Naplo«, bilo bi Slovanom čakati do rodne dne, ker ni verjetno, da bi kdaj Nemec in Mažar spremenila svoje čudi naproti Slovanom. Kaj ni bilo za zedinjenje Dalmacije s Hrvatsko že dovelj ugodnih časov? Ban Mažuranić je bil popustljiv naproti Mažarom, in vendar ni nič dosegel, ravno tako tudi ban Pejačević nič; Mažari so v tem času postali celo agresivni v politiki proti Hrvatom, kar se je pokazalo v borbi za dvojezične napise na finančialnih uradih in za obustavo ustava. In kaj se vse ni popustilo v zadnjih 15 letih zahtevam mažarskim! Pa kaj ima Hrvatska od vse te svoje popustljivosti? Narodne in gmotne škode, katero so Hrvati pretrpeli v tej dobi, skoraj ni mogoče preceniti, in vendar niso Mažari vkljub temu nič popustljivejši. Popustljivost se zahteva le od Hrvata, Mažar je ne pozna, kakor tudi Nemec ne. Skrajni čas je za Slovane, da se vsi odločno upremo takim krivim nazorom naših nasprotnikov, in njihovem nepravilnemu ravnanju. Nam ni treba nikjer popuščati, ker mi se borimo za pravično in po postavah dovoljeno stvar. Brezobzirnosti naših nasprotnikov treba pokazati ravno takšno brezobzirnost nasproti njim; saj nas brani postava, njih podpira le sila, ki se mora pa s časoma po po zahtevi pravičnosti umakniti pravici. Čim odločneje bomo nastopali mi v naši borbi proti našim protivnikom, tem preje jim zlomimo moč in se dočepamo naših pravic. Naše zedinjenje ni protivno postavam, katere je priznala država, marveč je koristno samej državi. Z našim zedinjenjem na jugu slovanskem bi se avstro-ogerska država prerodila, a ob enem občuvala svojih navideznih prijateljev in zaveznikov, sicer pa najhujih protivnikov, kar nas uči vsakdanja huda skušnja ob obalih Jadranskega morja.

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. maja.

Jezikovno vprašanje in Mladočeht.

Znano je, da si je finančni minister dr. Kaizl za svojega bivanja v Pragi izredno mnogo prizadeval, da pridobi mladočeške deželne in državne poslance za vladni načrt jezikovnega zakona ter za privoljenje, da se ta zakon uveljavi s pomočjo paragrafa 14. Toda, kakor poročajo češki radikalni in poloficijozni dunajski listi, se mu ta poskus ni posrečil, akoravno sta mu z vsemi silami pomagala pri delu poslanca Engel in Skarda. Precejšnja večina češkega kluba, ki se je dosedaj še vedno pokorila nujnim vladnim željam, kar pač najbolj kaže zadnji sklep o mandatih nemških abstinentsov, se pa sedaj ni strinjala z nazori Thunove vlade. Mladočeht sicer ne nasprotujejo vladnemu načrtu kot takemu, ker so ga načelno že poprej odobrili, odločno pa vztrajajo na stališču, da se jezikovno vprašanje ne sme rešiti s pomočjo § 14. in tudi ne v državnem zboru, marveč o čeških jezikovnih razmerah razpravljaj po njih mnenju samo češki deželni zbor. Ta je edino kompetenten za rešitev tega vprašanja. Ako je temu tako, potem je seveda vsako sporazumljenje nemogoče in grof Thun se bo moral umakniti s pozorišča, ne da bi dovršil težavno nalogo. Tem trditvam nasprotuje dosedaj samo »Hlas naroda«, ki sicer priznava, da je položaj skrajno neugoden in da vlada v češkem deželnozbornem klubu nima večine za svoj načrt, toda upanje je upravičeno, da bo razburjene elemente pomiril izvršilni odbor češkega državnozbornega kluba, ki bo konečno pritrtil tudi paragrafu 14 in s tem odvrnil pretečo nevarnost. Potemtakem se ni bati povstanka krize niti v ministerstvu niti v parlamentarni večini. Vkljub temu je pa le še mogoče, da se moti tudi ta list.

Ministerska posvetovanja v Budimpešti. Kot smo že včeraj omenili, so se sošli v Budimpešti naši in ogrski ministri ter se od 10. do 2. ure popoldne razgovarjali o nagodbi. O uspehu včerajšnjega posvetovanja se uradno nič ne poroča, nego samo, da se posvetovanja prej ali slej še nadaljujejo. Marsikdo se pač vprašuje,

čemu toliko razgovorov in posvetovanj, ko je vendar vsemu svetu znano, da je načrt z vsemi prilogi nagodbene predloge že davno izgotovljen in tudi že nebrojokrat popravljen. Že za Banffyjevega ministrovanja je bila zadeva popolno rešena in menilo se je, da čakati obe vladi samo trenutka, ko bo mogoče načrt predložiti zbornicami in bo tudi kaj nade, da se zadeva reši v smislu prejšnjih dogovorov. Toda temu ni bilo tako. Mažari so pri vsaki priliki opazili, da je načrt v tem ali onem oziru pomanjkljiv, da je odjenjal junktimov obroč ali pa da kvotni ključ ne ustreza svojemu namenu. Treba je bilo neprestanih poprav in radi teh so se shajali skoro vsak mesec ministri sedaj na Dunaju, sedaj v Budimpešti, in krpali ter popravljali, kar je bilo baje pomanjkljivo. Kajpada se je izvršila korektura vselej tako, kakor so želeli Mažari. Sedaj pa, ko je nastopil vlado na Ogrskem Koloman Szell, pritisnila se je z znanim išelskim dogovorom zopet večja zaplata na nagodbeni plašč in splošna sodba je bila ta, da sedaj mora držati ali pa nikoli. A Mažari so obračali, grof Thun je obrnil. Vodja avstrijske vlade je namreč vendarle spoznal, da vse te korekture naši polovici mnogo več škodijo nego koristijo, in prišel je do zaključka, da je nujno potrebna poprava tudi od naše strani. S tem so se pečali ministri včeraj in se bodo še pozneje, toda ne vé se, ali bodo Mažari zadovoljni s krpo, ki jo želi pritisniti grof Thun.

Zadružna organizacija v Nemčiji. Že opetovano smo omenjali, kako vzgledno se razvija zadružna organizacija v Nemčiji, bodisi organizacija delavcev, kmetov ali obrtnikov. K temu pa poleg dobre volje posamnih članov in voditeljev posamnih zadrug in zvez ne malo pripomore tudi sama osrednja vlada, ki res očetovski skrbi za prospeh delavnih stanov. Nov dokaz za poslednjo trditev je zopet pismo ministra pl. Miquela na predsednika obrtne zveze v Osnabrücku. Omenjeno pismo slove: V svojo veliko radost sem uvidel, da rokodelski stan v Osnabrücku še ni izgubil poguma, marveč je pripravljen z lastno močjo boriti se proti sedanjemu škodljivemu toku. Dandanes je nujno potrebno, da si obrtni stan in tudi kmečki stan potom tesne organizacije prisvoji one prednosti, ki jih veliki kapital in veliki obrt že posedata. Temeljita izobrazba v vseh strokah, ceneni kredit potom kreditnih zadrug posredovanjem osrednje zadružne blagajne, skupno nakupovanje surovin in kolikor možno skupno razpečevanje, poleg tega pa tudi skupne zadružne delavnice, taka in jednaka sredstva, ki jih nudi moderni razvoj, bodo tudi dandanes krepila srednje stanove, kakor nam pričajo vsak dan kmečke zadruge po deželi. Časi privilegijev in monopola so minuli. Zakoniti organizacijski okvir ima le tedaj svojo veljavo, ako s samopomočjo in energijo prodira naprej. Le tem potom je mogoče vztrajati v boju, ob enem si pa tudi pridobiti ugled in spoštovanje pri drugih stanovih. — Takih navduševalnih pisem poleg tolike gmotne podpore, ki jo daje pruska vlada zadružništvu, v naši Avstriji pač še nismo vajeni.

Cerkveni letopis.

Kanonična vizitacija in birmovanje.

Iz Zagorja na Notranjskem, 7. maja.

Zadnja postojanka štirinajstdnevnega trudapolnega potovanja po postojnski in trnovski dekaniji o priliki birmovanja presvetlega gospoda kneza in škofa je bilo naše Zagorje. Težko smo pričakovali dneva, ko je prispel Presvetli tudi v našo sredo ter nas vse očaral s svojo izvanredno ljubeznivostjo in ponižnostjo. Bilo je v petek 5. maja t. l. popoldne ob 3. uri, ko je naznanil strel iz topiča in slovesno zvonjenje, da se bliža naši vasi željno pričakovani vladika. Pred cerkvijo so ga čakali domači ognjegasci v paradni opravi, občinski predstojnik, predsednik krajnega šolskega sveta, zastopnik nar. bralnega društva in premnogo občinstva. Ko izstopi Presvetli, predstavi domači župnik preč. g. Fr. Groznik posamezne gg. zastopnike, kateri presv. kneza in škofa najspoštliveje pozdravijo; na to vstopi v lepo ozaljšano cerkev ter se po blagoslovu z Najsvetejšim napoti v šolo. Tukaj pozdravi Presvetlega g. nadučitelj v imenu učiteljatva, šol. deklica pa vroči po primernem ogovoru krasen šopek svežih cvetk. Sedaj se je pričelo izpraševanje iz verouka. Presvetli je z

vidnim zanimanjem sledil odgovorom malih šolarjev, ki so neustrašeno in točno odgovarjali na vsa vprašanja, tako da je končno presvetli knez in škof izrekel g. katehetu svojo najpopolnejšo zadovoljnost. Iz šole se je vrnil Presvetli v cerkev in od tod v župnišče; po vsej poti pa so ga spremljali vrli domači ognjegasci, ki so potem tudi pred župniščem opravljali ves čas častno stražo. — Zvečer ob 1/9. uri je naznanil strel iz topiča pričetek splošne razsvetljave vasi, gasilci pa so odkorakali z lampijoni pred župnišče, kjer so Presvetlemu priredili domači pevci in pevke pod vodstvom g. nadučitelja Rud. Horvata krasno podoknico. Pela sta se dva moška zbor: „O mraku“ in „Moj dom“ ter vedno lepi in mogočni Nedvedov „Nazaj v planinski raj“. Ko se je prišel presvetli knez in škof po odpetih pesmih zahvaliti za prelepo ovacijo, zaorili so istemu gromoviti „živijo“ klici, na kar so gasilci zopet odkorakali. — Tudi drugi dan 6. maja se je izvršil kar najslovesneje. Ker je moral naš ljubljani vladika oditi z opoludanskim vlakom, pričelo se je sveto opravilo uže ob 8. uri zjutraj. Pri sv. maši je kaj lepo pel domači mešani zbor Štolcerjevo slovensko mašo in prekrasno Hladnikovo: Ave Marija vse odstavke brez spremljevanja z orglami, kar je napravilo posebno mogočen utis. Birmovanih je bilo vsega skupaj 250 otrok in sicer iz domače župnije 160, iz sosednih vasij, največ iz sosedne župnije Knežak, pa 90 otrok, ker niso mogli tje prejšnji dan radi skrajno neugodnega vremena. — Opolune pa je nas ostavil Presvetli. Do kolodvora v Št. Petru spremili so ga g. župnik in več sosednih gg. duhovnikov. Na peronu se je še zadnjič Presvetli zahvalil našemu g. župniku za prelep vsprejem ter se izrazil, da ga veseli, ko se je sedaj prepričal, da biva na Notranjskem tako vrl in veren narod, ter blagoslavlja vse Notranjsko in naše ljudstvo, odpeljal se je proti svoji stolici; mi pa smo še dolgo potem zrlji za odhajajočim vlakom, proseč v srcu Vsemogočnega, da bi nam hotel našega preljubljenega in premilega vladiko ohraniti še mnogo, mnogo let!

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

Ljubljana, 9. maja.

Župan otvori sejo ter pozdravi novo izvoljena občinska odbornika Jos. Prosenca in Ivana Tostija, pričakujoč, da bota vselej delovala v prospeh in napredek občine. Prvi ni novinec v mestnem svetu, ker je že prejšnja leta deloval kot mestni odbornik, drugi si je pa tudi že pridobil dokaj izkušenj. — Nato se spominja odstopivših odbornikov Jak. Zabukovca in O. Dolenca, katerih prvi si je z 12. drugi s 6letnim delovanjem pridobil v občinskem svetu mnogo zaslug za občino. Obema izrazi župan zahvalo na njiju trudoljubivem sodelovanju.

Deželni predsednik v posebnem dopisu sporoči cesarjevo zahvalo za izraženo sožalje povodom smrti nadvojvode Ernesta.

Nadalje se župan spominja smrti častnega meščana ljubljanskega in nekdanjega zastopnika ljubljanskega mesta v drž. zboru grofa Hohenwarta, ter dne 28. m. m. umrlega dr. Maderja, ki je v svoji oporoki volil ubožnemu zakladu 1000 gld., po smrti mačehe pa 52.000 gld. in tudi sicer v življenju mnogo dobrega storil mestnim bolnikom.

Železniški minister naznanja, da sedanji načrt za zgradbo novega južnega kolodvora ni odobren, da pa je že izgotovljen generalni načrt, ki služi kot podlaga obravnavam mej želez. ministerstvom in ravnateljstvom južne železnice. Svojedobno se vrši komisijonalni ogled in bo toraj to vprašanje v juniju najbrže že rešeno.

Konečno omeni župan obiska čeških turistov v Ljubljani, za katero priliko bo potrebno ukrenil, ter da je slovensko tesarsko in zidarsko društvo poslalo zahvalo za podarjenih mu petdeset goldinarjev.

Poročilo o poslovanju mestne blagajnice v minulem letu se odstavi z dnevnega reda.

Knjigovodski praktikant Ant. Šustaršič, ki je s 30. aprilom vstopil v drugo službo, se odveže dosedanje službe in se izpraznjeno mesto z letnih 480 gld. razpiše do 20. maja. Predlog poročevalca Sveteka, naj bi se določil rok za vlaganje prošenj z 31. ali vsaj 25. majem, je bil odklonjen.

Znana pisateljica Berta Suttner v ime odbora za mirovno propagando v posebni okrožnici vabi občinski svet, naj se pridruži z izjavo onim zastopom in korporacijam, ki so pozdravili mirovno idejo ruskega carja. O tem poroča odbornik dr. Hudnik in predlaga naj občinski svet vsprejme nastopno resolucijo: Občinski svet najtopleje pozdravlja idejo ruskega carja, kateri se pridružuje, in izraža upanje, da se vsaj deloma uresniči. Predlog obvelja soglasno.

Odbornik dr. Tavčar poroča o odgovoru delniške družbe za plinovo razsvetljavo, ki želi, da se prično z občino mirna pogajanja v zadevi preporne pogodbe. Sklene se pozvati družbo, naj naznani pogoje, pod katerimi bi se vršila taka pogajanja.

Na mesto umrlega sodnega nadsvetnika K. Pleškota se izvoli za razsodnika v tej preporni zadevi dr. Josip Serneec, odvetnik v Celju.

Poročili stavbnega odseka se odstavi z dnevnega reda.

Računi o porabi dotacij za mestno dvorazrednico na Barji in za modelirsko šolo na realki za minulo šolsko leto se odobre, ponudba za nakup kmetijskih strojev in modelov za mestne ljudske šole se odkloni, ker bi bila naprava predraga. Poroč. odbornik Dimnik.

Preko prošnje Frana Srakarja ob cesti v mestni log, ki meni napeljati vodovod v svojo hišo, za znižanje navrtalnih pristojbin se preide na dnevni red.

Pri vodovodni zajemalnici v Klečah se začasno nastavi kurjač z letno plačo 500 gld., ob enem se razveljavi sklep glede odškodnine za čeznormalno delovrabo. Poroč. odb. Pavlin.

Zidarska dela za ureditev akumulatorske postaje pri mestni elektrarni se na poročilo gosp. inž. Ciuhe oddajo najcenejšemu ponudniku Fil. Zupančiču.

Ostale točke dnevnega reda se obravnavajo v tajni seji.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 10. maja.

(Deželni zbor kranjski.) Danes je bila v deželnem zboru obširna razprava pri podporah za kulturne namene — Posl. Grasselli je ponovil resolucijo za razširjenje nižje gimnazije. Vladni zastopnik je odgovoril, da je vsa ta stvar na najboljšem potu. — Posl. dr. Majaron je predlagal resolucijo, da se ustanove iz vseučilišnega zaklada ne dajejo le docentom, marveč tudi onim, ki se za docenturo pripravljajo. — Posl. Kalan je predlagal po obširnem utemeljevanju, naj se za društvo »Naša straža« dovoli 1000 gld. podpore in ne 100 gld., kakor to predlaga finančni odsek. — Posl. dr. Tavčar je dejal, da se z »Našo stražo« dela le reklama za klerikalizem, zato je on proti podpori 1000 gld. — Posl. dr. Majaron se je izjavil za podporo 1000 gl., ker v »Naši straži« ne vidi ne klerikalizma, ne liberalizma, ampak le potreben branik za narodno samoobrambo naših obmejnih Slovencev. — Za predlog sta govorila posl. Povše in Pakiž, proti pa še enkrat posl. dr. Tavčar. — Posl. Hribar obširno opisuje krivice, ki se gode Slovincem na mejah, potem pa izjavi, da je — proti podpori 1000 gld. — Pri glasovanju po imenih je padel predlog posl. Kalana. Zanj so glasovali samo poslanci katoliško-narodne stranke. — Posl. dr. Majaron se je zdržal glasovanja, ker je bilo klubovo vprašanje. — Deželni glavar Oton Detela pa je izjavil, da se vzdrži glasovanja, kar je po našem mnenju vsega obžalovanja vredno ter je povzročilo očitno zadovoljnost pri Hribarju in tovariših. Nadaljna razprava je šla hitro ter je bil deželni proračun v celoti rešen. — Slovenskemu delavskemu stavbenemu društvu se dovoli 165 gld., s pristavkom, da se, ker je letos pošel porabljeni fond, prihodnje leto v ta namen dovoli 400 gld. — Prošnja dramatičnega društva v Ljubljani za izredno podporo 1500 gld. se odkloni.

(Žalostna predstava.) Posl. Murnik, ki je, kakor je sam dejal, najbolj objektivni poslanec ter ne gleda pri svojem delu ne na levo ne na desno, ne nato, ali je kedo liberelec ali klerikalec, Slovenec ali Nemec, torej pravo svetovno čudo, dejal je, da je razprava o zvišanju podpore za »Našo Stražo« žalostna predstava, češ, kaj bodo nasprot-

niki mislili o Slovencih. — Po našem mnenju je bila ta razprava res žalostna predstava, pa samo za slovenske liberalce, ki so potegnili z Nemci ter »Naši Straži« snedli 900 gld. podpore.

(Komedijski.) Dr. Tavčar in Hribar sta predlog poslanca Kalana gledé 1000 gld. za »Našo Stražo« imenovala komedijo. Bilo je pri tem res nekaj komedije, toda le toliko, v kolikor sta nastopala kot glumača poslanca dr. Tavčar in Hribar, ki sta priznala potrebo podpore, vendar sta proti govorila in glasovala. To je res pravcata komedija.

(Še to je preveč!) Dr. Tavčar je res velik prijatelj delavcev. Danes, ko se je omenilo, da bo dobilo delavsko stavbeno društvo, ker je dotični fond za letošnji pošel, le 165 gld. podpore, vskliknil je dr. Tavčar: Še to je preveč! — Seveda za nemško gledišče 6000 gld. ni preveč, preveč pa borih 165 gld. za prepotrebno, tako lepo delujoče delavsko stavbeno društvo! — No, pa vsaj se poznamo!

(Pes v deželni zbornici.) Danes se je mej razpravo o podpori za »Našo stražo« izgubil v zbornico poslanec velik pes. Posl. Višnikar je dejal posl. Kalanu v šali: Ali je ta klerikalec ali liberalce? — Posl. Kalan mu odgovori tudi v šali: On je liberalce, vsaj nima nobene vere. — Poročevalec Hribar pa je hotel to šalo zlorabiti proti posl. Kalanu, češ da je to nedostojno govorjenje. — Posl. Kalan je to Hribarjevo namero odločno zavrnil in tudi posl. Višnikar je konstatiral, da je res to rekel posl. Kalanu, in da je bila to šala.

(Dva udarca slovenskemu narodu.) Slovenski liberalni deželni poslanci so danes zadali slovenskemu narodu dve usodni rani. Snedli so zdajnejšo podporo »Naši straži« in z ločitvijo blejske občine so za bližnjo prihodnost izročili kinč naše dežele tujcem v roke. Virilisti so že sedaj večinoma tujci, prvi razred Nemci lahko dobe vsak hip in tako bo v ne posebno dolgem času Bled — v nemški občinski upravi. — Posl. Ažman je opozarjal v izvrstnem govoru na vse te okolnosti, toda liberalni slovenski poslanci so šli nemškemu lisjaku na limanice in liberalna slovensko-nemška večina je vsprejela predlog za ločitev blejske občine v dve občini, Bled in Ribno. Za predlog so govorili poročevalec Rechbach, Schwegel, deželni predsednik Hein in dr. Tavčar. Izmed slovenskih poslancev iz središča sta glasovala s katoliško - narodnimi poslanci poslanca dr. Majaron in Lenarčič. Predlog Ažmanov je bil odklonjen s 19 proti 15 glasovom.

(Kanonikna vizitacija) in birma v Sostrem je preložena na poznejši čas. Delila se pa bo sv. birma pri Mariji Devici v Polju 14. maja, na Jezici 15. maja, v Šmartnem pod Šmarno goro 16. maja, v Preski 17. maja, na Sori 18. maja in v Planini pri Rakeku 19. maja. Po Binkoštih bo sv. birma pri sv. Katarini 23. maja, na Brezovici 25. maja, v Tomišlju 29. maja, v Želimljah 30. maja in v Rudniku 31. maja.

(Nadvojvoda Jožef Ferdinand Toskanski na Bledu.) Z gorenjskim vlakom se je v soboto dopoldne pripeljal v Lesce visoki gost, nadvojvoda Jožef Ferdinand toskański. Skozi Bled se je podal na Pokljuko na lov divjih petelinov. Za tri in pol ure se je tu ustavil in nastanil v ozaljšanem hotelu Mallnerjevem. Glasen pok topičev na Straži je naznanil njegov prihod. Prišedši na Bled se je precej z odbrano lovsko družbo dal pripeljati na otok k Materi božji. Ogledal si je lično cerkvico, pomolil v nji ter se je v kaplaniji v knjigo tujcev podpisal. Vračajoč se iz kaplanije, zagledal je, da streljajo za cerkvijo iz topičev. Med nje se poda in sproži sam topič. Z jezera se je vrnila vsa družba naravnost v hotel g. Mallnerja, kjer je bil pripravljen obed za visokega gosta in njegovo spremstvo. Ob dveh popoldne se je odpeljala vsa družba iz Mallnerjevega hotela naravnost na Pokljuko.

(Musica sacra.) V četrtek je pontifikalna maša v stolni cerkvi ob 10. uri: Instrumentalno mašo (št. 3.) zložil Bernard Hahn, Alleluja dr. Fr. Witt s koralnima verzoma, offertorium Ant. Foerster. — V mestni cerkvi sv. Jakoba velika maša ob 9. uri: Mašo zl. G. E. Stehle, graduale in ofertorij A. Foerster.

(Jeranova dijaška miza.) Za mesec april je bilo plačati dijakom za hrano v ljudski in dijaški kuhinji 186 gld. 39 kr., za hrano pri zasebnikih

49 gld. 50 kr., za stanovanje 46 gld., za manjše potrebe 9 gld. 70 kr., skupaj 291 gld. 59 kr. — Dohodkov je bilo v tem času 187 gld. 50 kr. — Zahvaljujoč blage dobrotne šolske mladine priporočam se tudi v prihodnje vsem mladinsko ljubom za nadaljno pomoč.

V Ljubljani, dne 10. maja 1899.

A. Kalan,

oskrbnik Jeranove dijaške mize.

(Isterski deželni zbor) je imel včeraj sejo, katere se slovanska manjšina ni vdeležila. Deželni glavar je naznanil, da je poziv slovanskim poslancem, naj pridejo v dež. zbor, smatrati dostavljeno, da je odklonitev manjšine neutemeljena in neopravičena, ker so slovanski poslanci večji italijanskemu jeziku in ker se dež. glavar v uradnem občevarju more posluževati le italijansko kot uradnega jezika dež. zbora isterskega. Dež. zbor bode v smislu dež. reda po preteku 8 dni od dne 2. t. m. odločil nadaljne odredbe.

(Vendar enkrat!) Vendar enkrat — piše tržaška »Edinost« — je rešilo namestništvo rekurz, ki so ga vložili tržaški slovenski očetje proti temu, da se tržaška občina brani osnovati v mestu eno slovensko šolo. Namestništvo je odbilo rekurz z motivacijo, da je za šolske potrebe tržaških Slovencev dovolj preskrbljeno s slovenskimi šolami po okolici! Tržaško namestništvo se je torej brez pogoja postavilo na stališče naših nasprotnikov. Vendar kliče: vendar enkrat! Čas je bil res po tolikih letih! Sedaj vsaj vemo, pri čem smo, in bomo mogli delati dalje.

(Preloženo srečkanje.) Odbor za zidanje nove farne cerkve »Sveta Magdalena v Mariboru« naznanja vsem dobrotnikom, da se je srečkanje preložilo od 15. maja na 31. avgusta tega leta.

(V Mekinjah pri Kamniku) bode dne 14. maja popoldne ob dveh prečastiti gospod prelat dr. Kulavice slovesno blagoslovil zastavo tamošnje Marijine dekliške družbe. Ob enem se bode vršila običajna potresna procesija s soho Marijinega prečastitega srca, ako bode vreme ugodno.

(Z Iga.) Trgovec Minati na Studencu-Igu, ki pošilja od nas, kakor se v obče zatrjuje, lažnjive dopise v Slovenski Narod, prodaja tudi koleke. Vše poprej je bilo nekaj enakih slučajev, a smo molčali; dne 9. t. m. ob polu štirih popoldne pride deček poslan od moža — župana in ob enem odbornika kmetijskega društva po koleke. Minati se odreže: Ne dobiš, le pojdi v kmetijsko društvo ali pa k dr. Mauringu ponje. Toliko pribijemo danes.

(Iz Trsta.) V Ricmanjih pri Trstu so obhajali od 5. do 8. maja lepo cerkveno slavnost v spomin 150letnice romarske cerkve sv. Jožefa. Slovenska tridnevna se je vršila zelo vspodbudno in veličastno. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu prva dva dni je bila cerkev polna pri govorih, katere je za to priliko prevzel gospod A. Kalan, kanonik iz Ljubljane, ter nam v osmih govorih naslikal sv. Jožefa kot vzor, vreden posnemanja. Zadnja dva dni pa je bil pritisk naroda uprav ogromen. Samo zadnji dan se je zbralo naroda gotovo nad 12.000 od blizu in daleč. Došel je ta dan tudi mil. škof iz Trsta ter opravil slovesno pontifikalno mašo. — Silno veliko je bilo te dni tudi obhajancev.

(Nesreča na železnici.) V nedeljo zvečer je bil brzovlak z Reke do Zagreba v veliki nevarnosti. Med postajama Fužine in Plazi se je utrgala okoli 30 met. stotov težka skala, zdrčala na vlak in razbila jeden vagon II. razreda. V vagonu je bila neka mati z otročičem; oba sta bila v smrtni nevarnosti, a sta na čudovit način bila rešena. Potniki so bili v velikem strahu, a večja nesreča se ni pripetila.

(Samomor.) V Celovcu se je včeraj zjutraj ustrelil poročnik Schlegel 17. pešpolka.

(Svoboda tiska na Ogerskem.) Župnik Kassion Štupek, nekdanji frančiškan, je izdal spisek o Košutu. Madjari so pa našli, da je v njem onečasten spomin na Košuta in Štupek je prišel ob svojo župnijo. Mestu njega je nastopil novi župnik Pavel Nagy. Zgodilo se je v Debrečinu.

(Reklama peka Gottfrieda.) Pek Gottfried v Pragi ni navadna butica. Razglasil je: »da si pridobim naklonjenost gg. konsumentov, javljam, da bom dal v vsaki dvajseti hlebec po 26 in 30 kr. v pergamen zavito srebrno krono, v vsakega št.

ristotega pa zlato desetkrono!« Ljudje kupujte kruh pri peku Gottfriedu, dobro vam bo — njemu pa se bolje!

(Križa v grški cerkvi.) Izpraznjen je razkolni patriarhalni stol antiohijski v Damasku. Doslej je bil patriarh vedno Grk. Sedaj pa zahtevajo Sirci domačina Carigradska sinoda se upira, kar more. Boji se, da se ne bi Sirci odtrgali od Carigrada. Zato pritiska na sultana, naj ne pripusti tega, češ da bi se s tem le okrepilo narodno gibanje v Siriji.

Društva.

(Zabavni večer) katol. društva rokodelskih pomočnikov je bil jako zanimiv. Veselilo nas je videti, kako vrlo napreduje pevski zbor, pod vodstvom g. Sachsa, ki zmaguje tudi težje skladbe čisto natančno. Igra (dr. Krekova) »Cigan čarovnik« ni slaba in tudi igrali so dobro, le nekoliko predolgo se je vse zavleklo. »Miško« je bil izboren, govoril je pravilno hrvaščino in kretal se je naravno. »Pavle« je bil kmetijski fant vroče krvi in trde pesti, kar na svojem mestu »Lenart« je tudi dobro delal, pa je skoro preveč komike spravil na oder. Vsi skupaj pa so se dobro držali. Občinstva je bilo mnogo, pa lahko bi jih bilo še več, a lep večer in Šmarnice so jih drugod zadrževali. Bog živi vrle rokod. pomočnike in dodeli društvu obilo podpornikov.

(Kolesarsko društvo »Ilirija« v Ljubljani) priredi v nedeljo dne 14. maja t. l. svojo I. cestno dirko in sicer na progi Vrhnika-Ljubljana. Cilj pred »Narodnim domom«. Prijave sprejema društveni blagajnik gosp. Josip Maček, trgovec na Mestnem trgu. Vloga za dirkača 3 krone. Prijave sprejemajo se do petka 4. ure popoldne. Na pozneje dospele prijave, kakor tudi na prijave brez vlog se ne bode oziralo. Častni znaki izpostavljeni so na ogled v izložbi g. Vaso Petričiča. Po dirki vršil se bode na vrtu »Narodnega Doma« veliki vojaški koncert. Vstopnina 20 kr. Čast. gg. podporni člani so vstopnine prosti.

Telefonska in brzojavna poročila

Celovec, 10. maja. Deželni zbor je vsprejel predlog finančnega odseka, da se ovrže predlog posl. Huberja glede dovolitve 10.000 gl. za spomenik cesarice Elizabete v Genevi in vsprejme predlog posl. Metnica, naj se dovoli 20.000 gld. za ustanove v deželni hiralnici.

Dunaj, 10. maja. Pri posvetovanju, katero se vrši med avstrijskimi in ogrskimi ministri v Budimpešti, ni prišlo do sporazumka. Včeraj zvečer je bil pri posvetovanju navzoč tudi zunanji minister Goluhowski. Diference so bistvene in se tičejo avstro-ogrske banke. Avstrijski ministri zahtevajo, da glede banke velja prejšnja dogodba, ki je sklenjena do leta 1903, in se podaljša do leta 1910, ogrska vlada pa se ne upira letnici 1910, ampak zahteva čisto nove bančne pogodbe. Zaradi tega se niso mogli zediniti. Zdi se, da bodo Ogri še deloma odstopili od svojih zahtev.

Budimpešta, 10. maja. Na dnevnem redu včerajšnjega večurnega ministerskega posvetovanja je bilo nagodbeno vprašanje. Posvetovanja se svojedobno nadaljujejo Avstrijski ministri so se vrnili sinoči na Dunaj.

Pariz, 10. maja. Kasacijsko sodišče je določilo glavno razpravo o Dreyfusovi aferi na 29. maja. Obravnava bo trajala štiri dni.

Pariz, 10. maja. »Événement« javlja dosedaj še nepotrjeno vest, da je bil umorjen blizu Dšibutija iz francoske ekspedicije v Fashodo dobro znani Marchand.

London, 10. maja. Razmere mej Anglijo in Transvaalom so zelo napete. Angleška vlada se poteguje z vso silo za kračene pravice transvaalskih Uitlandcev. Vsak čas je pričakovati napovedi vojske.

Kurja očesa, trdo kožo, žulje itd. odpravi urno, gotovo in brez bolečin **Trnkoczyjev obliž za kurja očesa po 35 kr.** (Glej inserat!)

Rapidol je izvrstno sredstvo za ličenje sobnih tal. Isto odstranja in preprečuje lepljivost ličenih desk. Edina prodaja za Kranjsko pri trdkri **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice. — Vnanja naročila po povzetju. 228 1 12-3

UMORJENI NAS:

7. maja. Alojzij Petrič, hlapec, 22 let, Konjušne ulice 9, srčna kap. — Vida Golob, trgovca hči, 3 leta, Sv. Jakoba trg 10, laryngitis croup.

8. maja. Artur pl. Folakowski, c. kr. dež. vlade veterinar, koncipist, 45 let, Resljeva cesta 11, srčna hiba, plučni edem. — Helena Marn, posestnica, 63 let, Hradeckega vas 16, srčna hiba.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m., srednji zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padavina v mm
9	9 zvečer	728,8	11,2	sr. jz.ah	sk. obl.	
10	7 jutraj	731,7	12,1	sr. jz.ah	oblačno	1-2
	2 popol.	733,0	17,0	p. m. zah.	pol. oblač.	

Srednja včerašnja temperatura 12,1° normale: 13,2°.

Tržne cene v Ljubljani dné 10. maja.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	9	Špeh povenen, kgr.	70
Reš.	8 20	Surovo maslo.	90
Ječmen.	7 50	Jajce, jedno.	2
Oves.	6 50	Mleko, liter.	7
Ajda.	8	Goveje meso, kgr.	60
Proso.	8 80	Teleče.	64
Koraza.	5 50	Svinjsko.	76
Krompir.	2 50	Kostrunovo.	40
Leča, hkl.	12	Piščanec.	55
Grah.	9	Golob.	17
Fižol, m. stot.	12	Seno, m. stot.	
Maslo, agr.	1 05	Slama.	
Mast.	70	Drva trda, 4 kub. m.	6 50
Špeh svež.	65	" mehka, 4 "	4 60

Poslano.

455

Jemljemo si čast, naznaniti oč. sobratom, da naš pooblaščenec prečastni gosp. Dijoniz **Guzmies** ravnokar potuje po južni krono-inah, da prečast. gg. duhovnike pouči o „društvu za obnemogle katoliške duhovnike v Avstriji“ in da jih povabi k pristopu. Prosimo svoje pref. sobrate, da našega pooblaščenca bratovsko sprejmo, mu polnoma zaupajo in društvu pridno pristopajo.

Vodstvo društva za obnemogle katol. duhovnike v Avstriji na Dunaji, I., Wipplingerstrasse 30.

Zahvala.

462 1-1

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja, ki so se nam tako obilno izkazali povodom smrti našega iskreno ljubljene, nepozabnega soproga, ozir. sina in brata, gospoda

Arturja Folakowskega

c. kr. živinozdravskega koncipista

kakor tudi za mnogostevilno vdeležbo pri pogrebu in krasne darovane vence izrekamo s tem svojo prirčno zahvalo.

V Ljubljani, dné 9. maja 1899.

Žalujejoči ostali.

Služba organista

je takoj oddati v Biljah pri Gorici.

Postranski zaslužek zagotovljen. — Prosilci cecilijanci naj se oglašé čim prej pri kuracijskem uradu v Biljah. 448 4-3

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 6

se priporoča pref. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo

izgotovljene obleke

posebno na haveloke v največji izbiri po najnižjih cenah. 227 20

Največjo izbero

elegantnih

(338 12-10)

solnčnikov
priporoča
po najnižjih cenah
L. Mikusch
Mestni trg št. 15 v Ljubljani.

Na najvišje povelje Njega c. in k. apost. Veličanstva

XX. c. k. državna loterija

za skupne vojaške dobrodelne namene.

Ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dopuščena — ima 12728 dobitkov v gotovem denarji in skupnem znesku 403.160 kron.

Glavni dobitnik znaša:

200.000 kron.

Za izplačilo jamci c. k. loterijski urad.

Žrebanje bode nepreklicljivo dné 15. junija 1899.

Jedna srečka stane 4 krole.

Srečke so dobili pri državni loteriji na Dunaji, I., Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, pri davčnih, poštah, brzojavah in železničnih uradih, po menjalnicah itd. Načrti za kupovalce srečk zastoj. 101 10-2

Srečke se pošiljajo poštne prosto.

431 4-2 C. k. vodstvo državne dohodnije
Oddelek za državne loterije.

Teodor Slabanja,

srebrar v Gorici, ulica Morelli 12,

priporoča prečast. št. duhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavnico za izdelovanje

cerkvene posode in orodja.

Staro blago popravi, pozlati in posrebrni v ognju po najnižji ceni.

Da si morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olašuje jim to s tem, da jim je pripravljena napravljati blago, katero se izplačuje na obroke. Prečast. p. n. naročevalec si obroke sam lahko dočeti. 386 52-51

Pošilja vsako blago poštne prosto.

Liniment Capsici compos.

353 iz lekarne Richter-jeve v Pragi 24-14

priznana izvrstno bolečine olajšujoče mazilo je dobili posodica po 40 kr., 70 kr. in 1 glid. v vseh lekarnah. Zahteva naj se to sploh priljubljeno domače zdravilo kar kratico kot 759 40-35

Richter-jev liniment s sidrom

ter sprejme iz previdnosti le v steklenicah z znano varstveno marko „sidro“ kot pristno.

Richter-jeva lekarna

pri zlatem levu v Pragi.

Trnkóczy-jev

oblič za kurja očesa

102 10-1 (cena 35 kr.)

G. Piccoli,

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar „pri angelu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino.

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

Železnatem vinu

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljši spričevali ter dajejo največje poročilo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nerazvorne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.

Cena politerski steklenici 1 glid.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštne plačajo p. n. naročniki. 827 31

Glavna zaloga moke

iz slovečega valjičnega mlina

Vinko Majdič-a v Kranju.

Pri razstavah odlikovani izdelki, dobé se en-gros po originalnem ceniku pri

ANTONU DITRICH-u

glavnem zastopniku 373 10-7

Marije Terezije cesta šte. 2, Ljubljana.

Vse stroje za poljedelstvo!

Vnoviž znižane cene!

Triljeri (čistilni roji za žito v patančni izvršitvi. Sašilnice za sadje in zelenjavo. — Škropilnice proti peronosperji, zbolikani se tav Vermolevov. — Mlatilnice, mlinci za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč, kakor hidravlične (vedovodne) preše). — Slamoreznice, katere se jako lahtno gonijo, po zelo zmernih cenah. — Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi

G. HELLER na Dunaju,

II/2 Praterstrasse 49.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati!

Zastopniki se iščejo. 287 20-6

je najboljša in najbolj gotovo sredstvo, da se urno in temeljito odpravijo kurja očesa, trda koža itd. Učinek zjamčen! Pristno le, če je vsacemu slastru vtisnjeno: „Františkova lekarna“ Dobiti je na Dunaju, V/2 Schönbrennerstrasse 107 (kjer se izdeluje), v Ljubljani pa v lekarni gospoda Ubalda pl. Trnkóczy-ja, Mestni trg šte. 4.

Po pošti franko, ako se 40 kr. pošlje v znamkah.

Birmanska darila!

Priporočam svojo bogato največjo zalogo vsakovrstnih zlatih, srebrnih in nikelnastih

verižic, uhanov, zapestnic, ovratnih verižic, prstanov itd. po jako znižanih cenah. 396 5

Se priporočam ter uljudno vabim

FR. ČUDEN

trgovina z zlatino in srebrnino

v Ljubljani, na Mestnem trgu.

Najnovejša špecerijska trgovina!!!

Karol Planinšek

prej Schober, Dunajska cesta šte. 8.

Oziraje se na svoj zadnji inserat dovoljujem si sl. občinstvo opozarjati na svojo veliko zalogo špecerijskega blaga, kakor: raznovrstne kave, kakao, čokolade, olivnega, namiznega in aixer-olja itd.

Nadalje se istemu tudi priporočam za nakup najfinejšega francoskega in ogerskega konjaka, pristne sedmograške slivovke, finega tropinovca in špirita po najnižjih cenah, zagotavljajoč solidno in reelno postrežbo. 415 15-4

Najnovejša stviri. Vse novosti najceneje.

Centki gratis in franko!

Najnovejše in najboljše
klobuke
za gospode in dečke 272 13-13
zdelke prvih avstrijskih, nemških, italijanskih in
angleških tovarn
priporoča v največji izbiri in po najnižjih cenah
velespoštovanjem
C. J. HAMANN,
Mestni trg šte. 8.
Zaloga klobukov
c. kr. privilegov. tovarn za klobuke
W. Ch. Pless, Dunaj, in Jos. Pichler, Gradec.
Klobuki se izdelujejo natančno po označeni
meri in obliki in se prevzemajo tudi stari klo-
buki v barvanje in oblikovanje.

Št. 14843.

Razglas.

410 3-3

Občinski svet ljubljanski je dovolil tudi za letos 300 gld. v ta namen, da mestni magistrat pošlje primerno število ubožnih škrufozornih otrok v morske kopelji v Gradezi.

Magistrat to oznanja s pristavkom, da je prošnje za občinske podpore v omenjeno svrhu izročati mu do 13. maja 1899 in v njih posebno naznaniti, ali bode bolnega otroka spremljal kdo domačih sam do Tržiča ali ga bode treba tja poslati z najetim spremstvom.

Ozirati se bode magistratu pri podelitvi podpor v prvi vrsti na otroke, kateri imajo v Ljubljani domovinsko pravico.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 22. aprila 1899.

A. 79/99.

1.

Oklic.

461 1-1

C. kr. okrajno sodišče v Zatičini daje na znanje, da se bode v zapuščino zmrlega gospoda župnika **Štefana Jaklič-a** spadajoča premičnina, kakor:

*živina (goveja in konji), prašiči, žito, po-
hištvo, obleka itd.*

dné 16. maja t. l. popoldne ob 2. uri

in prihodnje dni v **Št. Vidu** potom javne dražbe prodajala.

Kupna cena je takoj plačati in kupljena stvar prevzeti.

C. kr. okrajno sodišče v Zatičini,

dné 8. maja 1899.

Št. 13821.

432 3-2

Ustanova za invalide.

Pri ljubljanskem mestnem magistratu izpraznjene so

štiri ustanove za kranjske invalide

vsaka po 31 gld. 50 kr. na leto.

Pravico do teh ustanov imajo bivši vojaki, ki so vsled vojaške službe za delo ne-sposobni postali in so ubogi ter lepega vedenja.

Prošnje z dokazili o starosti, ubožstvu, lepem vedenju in pa o vojaškem službovanju vložiti je

do konca meseca maja letos

pri podpisnem mestnem magistratu ali pa pri pristojnem c. kr. okrajnem glavarstvu.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 26. aprila 1899.

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane
efekte in druge vrednostne listine
po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné
do dné po 4 1/2 %.
Poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 9. maja.		Dné 9. maja.		Dné 9. maja.	
Skupni državni dolg v notah	101 gld. 10 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld. 75 kr.	Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld 75 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 > 60	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157 > —	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	160 > —
Avstrijska zlata renta 4%	119 > 65	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 > 75	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 > 30
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 > 40	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 > 60	Rudolfove srečke, 10 gld.	28 > —
Ogerska zlata renta 4%	119 > 55	Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 > 30	Salmove srečke, 40 gld.	85 > 50
Ogerska krona renta 4%, 200	97 > 35	Dunavske vravnave srečke 5%	129 > 25	St. Genois srečke, 40 gld.	84 > 75
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	919 > —	Dunavsko vravnave posojilo l. 1878	108 > 75	Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 > —
Kreditne delnice, 160 gld.	359 > 10	Posojilo goriškega mesta	112 > —	Ljubljanske srečke	24 > —
London vista	120 > 47 1/2	4% kranjsko deželno posojilo	98 > 25	Akcije anglo-avstrijske banke	152 > 25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 > 92	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 > 40	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. 3365	— > —
20 mark	11 > 78	Prijoritne obveznice državne železnice	— > —	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	457 > —
20 frankov (napoleonor)	9 > 55 1/2	južne železnice 3%	173 > —	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	56 > 10
Italijanski bankovci	44 > 80	južne železnice 5%	123 > —	Splošna avstrijska stavbinska družba	107 > 50
C. kr. cekini	5 > 68	dolenjskih železnice 4%	99 > 50	Montanska družba avstr. plan.	242 > 65
				Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	192 > —
				Papirnih rubljev 100	127 > 12

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulaniha izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.

Primerna, trpežna in trajna birmanska darila.
Kdor želi kupiti za birmansko darilo ne samo
cenó, temveč tudi dobro in natančno regulirano
žepno uro,
obrbe naj se do tvrdke 424 7-4
Janko Klopčič
prodaja raznovrstnih zlatih, srebrnih, nikelnatih in jeklenih žepnih
ur, zlatnine in srebrnine
v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.
Žepne ure za dečke in deklice od gld. 5.— naprej.

„THE GRESHAM“
zavarovalno društvo za življenje v Londonu.
Podružnica za Avstrijo: Podružnica za Ogersko:
Dunaj, l., Giselastrasse 1 | Pešta, Franz-Josefplatz
v hiši društva. št 5 in 6, v hiši društva.
Društvena aktiva dné 31. decembra 1897 kron 159 947.578—
Letni dohodki na premijah in obrestih dné 31. decembra 1897 28.823.375—
Mej letom 1897 je društvo izdalo 7468 police z glavnico 67.331.352—
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za
predloge, daje brezplačno

glavni zastop v Ljubljani

794 (12-7)

pri

Gvidonu Zeschko-tu,

v vili nasproti Narodnemu domu.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

Deški penzijonat Kalksburg
pri Dunaju
pod vodstvom oo. jezuitov.
V prvem konviktu, za gojence višjih stanov, je plačati letnih
460 gld., v drugem konviktu, za gojence srednjih stanov, pa
letnih 280 gld. 103 3-1
Podučuje se v gimnazijskih predmetih. — Zavod ima pravico
javnosti za vse gimnazijske razrede.
Natančnejša pojasnila pri rektorju zavoda.

Pozor **PUCH-STYRIA** **kolesarji!**
Obče znana, jako trpežna
kolesa Styria št. V „ljudsko kolo“
prodajajo se zaradi različnih cen drugih vrst koles po jako
znižanih tovarniških cenah pri
Franu Čudnu v Ljubljani
s čemur je sl. občinstvu dana prilika po ceni si pribaviti
Styria št. V. 399 5
Zastopnik tvrdke: **Josip Polak.**